

TAMPERE.
FINLAND

Tampella

Vuoden 2027 talousarvion valmistelun periaatteet

Kh 7.4.2026

Kaupungin talouden näkymät pähkinänkuoressa

Taloussuunnitelmakausi 2026 - 2029

- Nettomenojen kasvu on ollut liian suurta suhteessa verorahoituksen kasvuun
- Tulos on merkittävästi alijäämäinen, yhteensä 129 milj. €
- Investointitarpeet ovat korkealla tasolla, kasvussa
- Investointien tulorahoitus on liian alhaisella tasolla
- Lainamäärä kasvaa voimakkaasti

=> Talouden tasapainottamistarve

Tulevina vuosina kuntatalouteen vaikuttavia tekijöitä

- **Hidas talouskasvu (BKT)**
 - heikentää veropohjan kasvua ja heijastuu kuntatalouden liikkumavaraan
- **Väestönkasvu jatkuu vahvana**
 - maahanmuuton osuuden kasvu lisää palvelutarpeita ja palvelujen järjestämiskustannuksia
- **Työllisyyskehityksen epävarmuus**
 - vaikutukset verotulojen kehitykseen
 - vaikutukset työllisyyspalvelujen sekä työttömyysturvaetuuksien kustannuksiin
- **Valtiontalouden sopeuttamistoimenpiteet**
 - suorat ja välilliset vaikutukset kuntien rahoitusasemaan ja tehtäviin
- **Verotulojen hidas kasvu**
 - riittääkö verotulojen kasvu kattamaan menojen kasvun?
- **Valtionosuusuudistuksen jatkon epävarmuus**
 - käynnistyykö uuden uudistuksen valmistelu?
- **Kaupungin talouden tasapainottamistarve**
 - menokasvun hillitseminen ja rahoituspohjan vahvistaminen osana talousarvioprosessia

Tampereen kaupungin talouden näkymät

Vuosi	Tulorahoitus-%
TP 2025	47 %
TA 2026	42 %
TS 2027	41 %
TS 2028	45 %
TS 2029	50 %

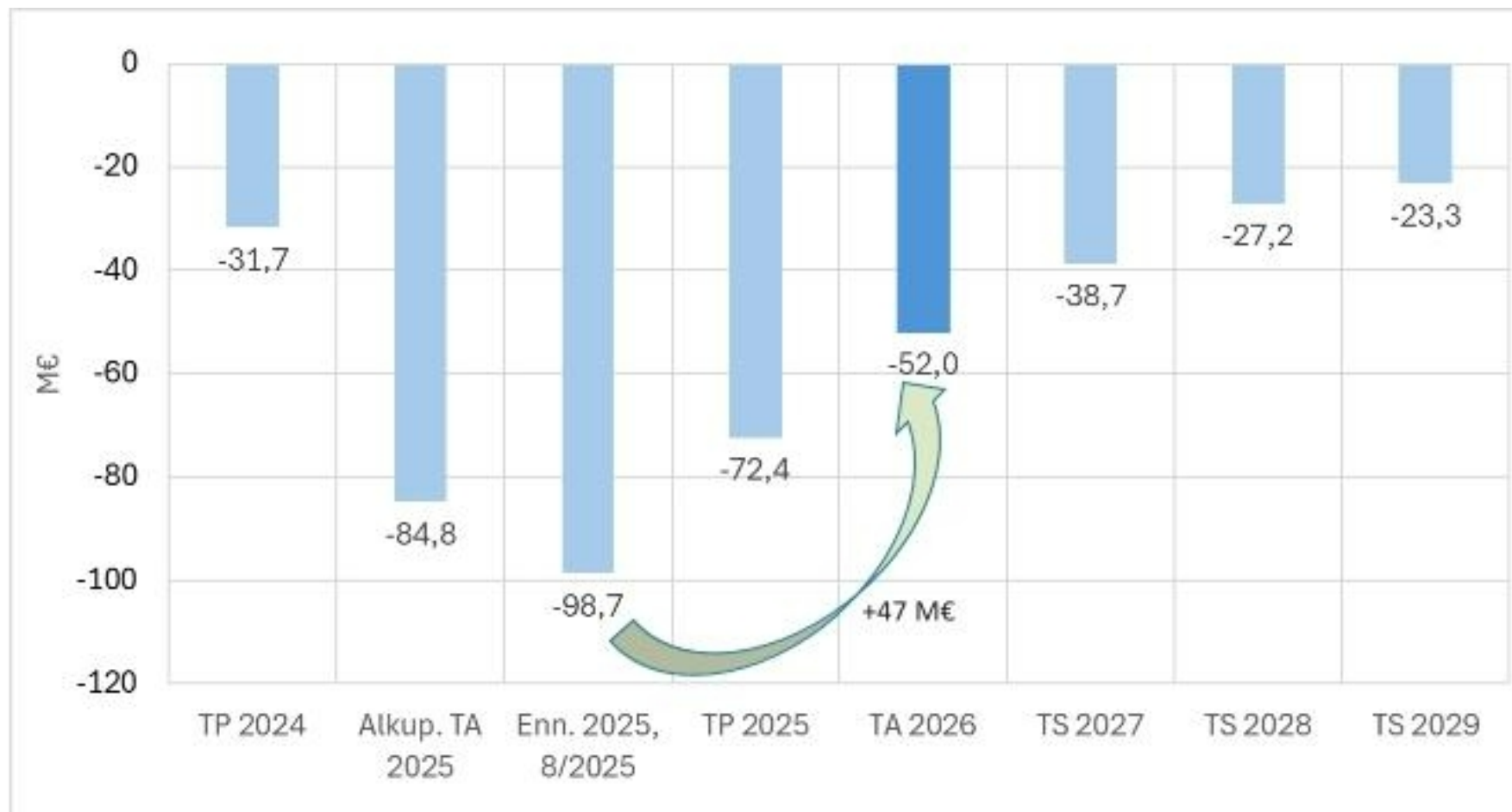
Tilikauden tulosestimate 2026-2029 yhteensä -129 M€

Investointien estimate 2026-2029 yhteensä 956 M€ eli keskimäärin 239 M€ per vuosi
Investointien tulorahoitus-% keskimäärin 45 %

Kaupungin lainamäärä 2025 on 1 020 M€
Ennustettu lainamäärän kasvu 2026-2029 on keskimäärin 148 M€ vuodessa
Ennustettu lainakanta vuoden 2029 lopussa on 1,6 Mrd €.

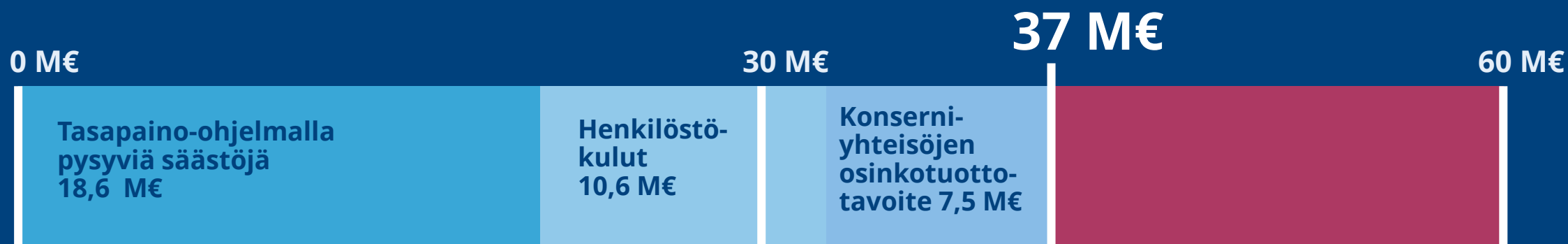
Toiminnallinen tulos, lähtötilanne

Toiminnallinen tulos (ilman satunnaisia eriä), jossa myyntivoittoja huomioitu enintään 25 M€

Vuoden 2026 talousarvion tasapaino-ohjelma

- Tasapainotustarpeen on pormestariohjelmassa arvioitu olevan 60 M€.
- Olemme löytäneet tasapaino-ohjelmalla yhdessä vuodessa pysyviä toimenpiteitä 37 M€, mikä on noin 60% neljälle vuodelle asetetusta tavoitteesta.
- Toiminnallinen tulos paranee ensi vuodelle jopa 47 M€. Alijäämä lähes puolittuu 100 M€:sta.

Kaupunginvaltuusto 17.2.2025 päätti

- 1) kaupunki käynnistää talouden tasapaino-ohjelman laadinnan vuoden 2026 talousarvioprosessin yhteydessä
- 2) tasapaino tarkoittaa, että kaupungin tuloslaskelman tulos on 0 tai parempi ilman kertaluonteisia poikkeuksellisia eriä ja pysyvien vastaavien myyntivoittoja huomioidaan enintään 25 milj. euroa vuosittain
- 3) tasapaino saavutetaan viimeistään vuoden 2029 talousarviossa ja tasapaino-ohjelmalla pyritään noin 60 milj. euron pysyvään toiminnallista tulosta parantavaan vuosivaikutukseen
- 4) ohjelman toimenpiteet valmistellaan yhteistyössä henkilöstön kanssa
- 5) toimenpiteet jaksotetaan vuosille 2026–2028 etupainotteisesti tulosten varmistamiseksi
- 6) ohjelman valmistelussa huomioidaan kaikki kaupungin talouden osatekijät

Talousarviovalmistelun keskeiset periaatteet

- Vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelman valmistelussa jatketaan talouden tasapainottamista kaupunginvaltuuston linjausten mukaisesti.
- Talousarviovalmistelussa toimeenpannaan talousohjelman vuotta 2027 koskevat tasapainottamistoimenpiteet sekä kartoitetaan uusia keinoja toiminnan tehostamiseksi.
- Valmistelussa huomioidaan talouden kaikki osatekijät. Toimenpiteet voivat koskea esimerkiksi toimintatulojen lisäämistä, oman toiminnan ja hankintojen tehostamista, palvelutason muutoksia sekä avustusten tarkastelua.
- Kaikkiin lisäyksesityksiin suhtaudutaan erittäin pidättyväisesti. Lähtökohtaisesti pakolliset lisäystarpeet tulisi kattaa talousarvion sisältä. Talousarviovalmistelussa huomioidaan palkkaratkaisun kustannusvaikutukset, Ratikan vastikkeisiin tulevat muutokset sekä uusien ja peruskorjattujen tilojen vuokrat.
- Viranhaltijavalmistelussa ei suljeta pois mitään toimenpiteitä. Tavoitteena on esittää poliittiseen päätöksentekoon laajasti eri vaihtoehtoja.
- Vuodelle 2027 ei esitetä verojen korotuksia.
- Verotulo- ja valtionosuusarviot tarkentuvat toukokuussa, ja päivittyneet arviot huomioidaan talousarviokehityksen laadinnassa.

Talouden tasapainottamisen tavoitteet vuosille 2027-2029

- Talouden tasapainottamista jatketaan, jotta valtuuston asettama tasapainotavoite saavutettaisiin vuonna 2029.
- Lähtötilanteeseen verrattuna tasapainottamistarve vuodelle 2027 on noin 18 M€, vuodelle 2028 noin 17 M€ ja vuodelle 2029 noin 17 M€.
- Palvelutarpeen kasvua ja toiminnan tehostamis-/sopeuttamisvaihtoehtoja käsitellään kaksivaiheisissa kehysneuvotteluissa

Talouden tasapaino-ohjelman toimeenpanon vaikutukset

- Talousarviovalmistelussa vuoden 2027 talousarviopohjasta vähennetään yhteistoimintaneuvotteluissa käsiteltyjen tehostamistoimenpiteiden koko vuotiset kustannusvaikutukset (3,7 M€).
- Talousarviopohjassa huomioidaan talousohjelmassa linjatut sopeuttamistoimenpiteet vuodelle 2027 (8,7 M€).
- Osinkotavoitteita korotetaan vuodelle 2027 (1 M€)
- Tasapaino-ohjelman jatkovalmistelussa hyödynnetään tukipalveluselvitysten tuloksia (viestintä sekä talous- ja henkilöstöhallinto) ja tunnistetaan mahdolliset tehostamiskohteet kehysvalmisteluun.

Palvelutason muutokset

- Talousarviopohja uudelleenarvioidaan hidastuneen väestönkasvun vuoksi - erityinen vaikutus varhaiskasvatukseen palvelutarpeeseen.
- Kartoitetaan palvelut, jotka ylittävät lakisääteisen minimitason.
- Käydään läpi ja arvioidaan uudelleen 2025 talousohjelman valmistelussa mukana olleet esitykset, joita ei toteutettu.
- Toimenpide-esitykset käydään läpi kehysneuvottelujen 1. kierroksella maaliskuussa ja niitä tarkennetaan tarvittaessa kehysneuvottelujen 2. kierroksella toukokuussa.
- Esitykset palveluihin tehtävistä säästöistä käydään läpi pormestarin johdolla ja esitetään osaksi kaupunginhallituksen talousarviokehystä.

Avustusten tarkastelu

- Vuoden 2026 talousarviossa leikkauksia kohdennettiin pääosin kohdeavustuksiin (kuten liikunnan projektiavustukset ja yhteisöllisen toiminnan kerta-avustus). Talousohjelman valmistelun yhteydessä sovittiin, että avustuskokonaisuuden arviointiin palataan seuraavan vuoden talousarviovalmistelussa.
- Asiaa tulee tarkastella samalla tavalla ja prosessilla kaikkien eri avustuslajien osalta – kuitenkin tunnistuen avustuskokonaisuuksien erilaisuus.
- Alkuvuoden aikana on tehty avustuslajeittain (kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan alaiset avustukset) katsaukset nykytilaan ja kartoitettu vaihtoehtoja sopeuttamiselle.
- Valmistelutilannetta, sopeuttamisvaihtoehtoja ja esitettävää sopeuttamistasoa (tavoite) käsitellään konsernijohtajan johtoryhmässä 17.3 ja pormestarin johtoryhmässä 24.3.
- Yleiset periaatteet ja avustusten myöntämisperusteet tulee päivittää elokuuhun 2026 mennessä, koska avustusten hakuprosessi alkaa syyskuussa.
- **Tavoitteena on yhteensä 1 M€ vähennykset avustuksiin.**
- Kh-kekossa 1.6 käydään toimenpide-ehdotukset tarkemmin läpi ja linjataan kehykseen esitettävä avustusten taso / avustusten sopeuttamistavoite.

Hankintojen tarkastelu

- Hankinnat on keskeinen ohjauskeino palvelutuotannon ja talouden hallinnassa
- Tavoite
 - Yksiköiden tulee tarkastella hankintojaan aktiivisesti osana seuraavan vuoden kehysvalmistelua ja sitä seuraavien vuosien taloussuunnittelua kriittisesti, sekä tunnistaa säästökohteita taloussuunnittelukaudelle
- Yksiköiltä edellytetään
 - Hankintabudjetin kriittinen läpikäynti – Mihin rahaa varataan, miksi ja mitä voidaan jättää tekemättä
 - 3 – 5 konkreettista säästö- tai hillintätoimenpidettä ja säästöpotentiaali vuodelle 2027 ja siitä eteenpäin
- Tarkastelun painopisteet
 - Kysynnän ja tarpeen hallinta – onhan oikeasti tarve
 - Sopimusportfolion tarkoituksenmukaisuus
 - Palvelusisällön ja laatutason sekä määrän kriittinen arviointi
 - Sopimusten valvonnan ja käytön tehostaminen
 - Hintariskien ja indeksivaikutusten hallinta
- In-house-yhtiöiden ohjaus
 - Hintojen korotuksesta pidättäytyminen tai minimoiminen
 - Tarvittaessa palvelukuvauksen tai -tason uudelleen määrittäminen

Investointien valmistelu

- Valmistelun tavoitteena vuotuiselle nettoinvestointien toteumalle on **noin 220 milj. euroa v. 2027-2030**
 - Investointitarpeet ovat kaupunkitasolla liian korkeat erityisesti v. 2029-2030
 - Tavoite jaetaan lautakuntatasolle, huomioiden nykyiset investointitarpeet ja määrittämällä lautakunnittain vähennystavoitteet.
 - Investointeja ajoitetaan tarvittaessa myöhempään ajankohtaan, jotta tavoitetaso saavutetaan
- Investointien priorisoinnin periaatteet on sovittava lautakunta/palveluryhmätasolla
 - Useat toteutusvaiheeseen etenevät investoinnit ovat ketjutettuja keskenään eri lautakuntien/palveluryhmien investointisuunnitelmissa. Näiden investointien toteutuminen alusta loppuun on varmistettava talousarviovalmistelun aikana.
 - Investointisuunnitelmien tulee olla mahdollisimman yksityiskohtaiset priorisointia varten
 - Priorisoinnin tavoitteena on erotella investointitarpeista v. 2027-2030 investointiohjelmaan toteutettavat investoinnit ja siirtää loput investointitarpeista myöhemmäksi

Työllisyydenhoidon toimenpiteet

- Osana talousarvion valmistelua tarkastellaan kaupungin keinoja vaikuttaa alueen työllisyyteen, mm. työn kysyntään sekä tarjontaan.
- Valmistelussa mahdollisesti löydetyt uudet toimenpiteet huomioidaan talousarvion valmistelun yhteydessä.
- Mikäli löydetään sellaisia toimenpiteitä, jotka katsotaan tarkoituksenmukaiseksi toimeenpanna jo heti vuonna 2026, haetaan tarvittaessa erikseen rahoitus valtuustolta muutostalousarvioesityksenä.
- Työllisyydenhoidon toimenpiteiden kokonaisuus tulee huomioida kokonaisuudessaan kaupunginhallituksen talousarviokehyksessä 22.6.2026.

18.12.26 mennessä vuosisuunnitelmien hyväksyminen lautakunnissa ja kaupunginhallituksessa

Vk 50-51 Ylimmän johdon tavoite- ja kehityskeskustelut

Vk 45-48 [Lautakunnat] Lautakuntien vuosisuunnitelmien valmistelutilanne

16.11.26 [Kv] Talousarvion hyväksyminen ja veroista päättäminen

19.10.26 Pormestarin talousarvioesitys

22.9.26 [Pojo] Talous- ja strategiaseminaari

21.9.26 [Kh] Investointien valmistelun tilannekatsaus

11.9.26 mennessä talousarvioesitykset käsiteltyinä lautakunnissa ja konsernihallinnon esitys konsernijohtajan johtoryhmässä

24.8.26 [Kv] Talousarvion valmistelun tilannekatsaus

Vk 33-35 [Lautakunnat] Talousarviovalmistelun tilannekatsaus ajankohtaisasiana

2.2.26 [Kh] Talouden tasapaino-ohjelman periaatteet ja talous- ja strategiaproessin aikataulu

Pojo 17.3 Talousarvion valmistelun periaatteet

30.3.26 [Khkeko] Vuoden 2027 talousarvion valmistelun tilannekatsaus

7.4.26 [Kh] Talousarviovalmistelun periaatteet (ml. talouden tasapainottaminen)

Vk 13-17 [Konsernihallinto ja palvelualueet] Talousarviovalmistelun aloituskeskustelut yksiköiden kanssa: Palvelutarpeet ja tasapainottamistoimenpiteet (kehysneuvottelut, 1. kierros)

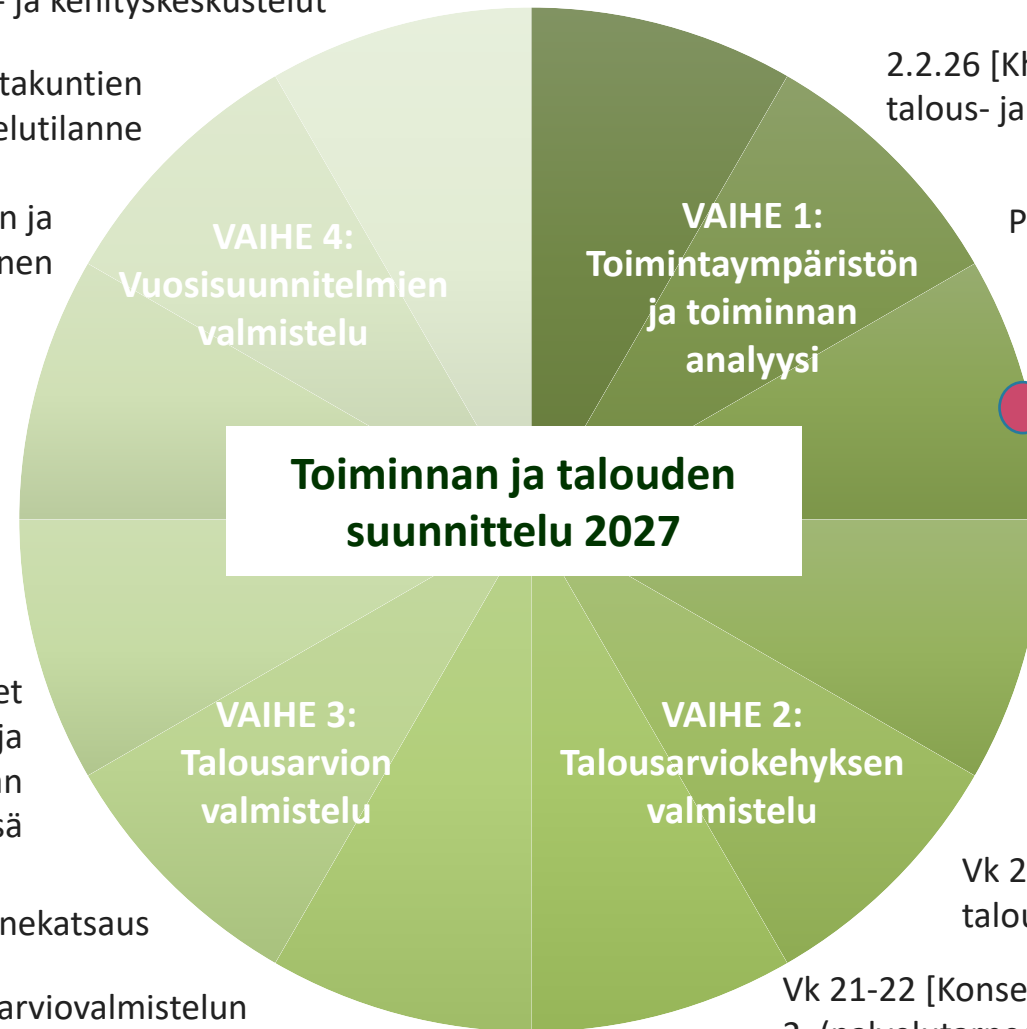
19.5.26 Ylimmän johdon strategiafoorumi

Vk 20-25 [Lautakunnat] Vuoden 2027 toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohtia

Vk 21-22 [Konsernihallinto ja palvelualueet] Kehysneuvottelut, kierros 2. (palvelutarpeet, toimenpiteet, talouden tasapaino-ohjelma)

9.6.26 [Pojo] Talous- ja strategiaseminaari

22.6.26 [Kh] Vuoden 2027 talousarviokehys ja investointitaso 2027–2030 ja talouden tasapaino-ohjelman valmistelutilanne

TAMPERE.
FINLAND

KIITOS

TAMPERE

Kuva: Skyfox / Marko Kallio